

Tschüs, Explorer! Ecco Firefox

Peter van Laarhoven laarhove@ub.rug.nl

Zomaar een collage van wat koppen uit de internationale pers bij de lancering van Firefox, de nieuwe webbrowser die het helemaal lijkt te gaan maken.

Om dat waar te nemen hoeft je geen nerd, geek of goeroe te zijn. Zowat alle kranten - regionaal, landelijk en internationaal - hebben er de laatste tijd aandacht aan besteed, van 'Comeback van een drakendoder' (De Volkskrant), via 'Browsen heruitgevonden' (De Standaard), 'Tschüs, Explorer!' (Stern) en 'Ecco Firefox' (Il Sole 24 Ore) tot 'Web power to the people' (The Boston Globe). En de RUG heeft al zijn eerste relletje gehad rond een Letteren-AIO die Firefox op het netwerk beschikbaar wilde hebben. Kortom, Firefox maakt heel wat los. Hieronder ga ik in op de technische en gebruiksmertes van Firefox, maar ook op de culturele, zo je wilt politieke aspecten van de weerklank, en de weerstand, die Firefox vindt. Vooraf een tip voor de donkere dagen rond de kerst: haal het programma eens op, installeer het en vorm jezelf een oordeel.

Een nieuwe webbrowser

Een stukje voorgeschiedenis. Firefox is in zekere zin herrezen uit de as van Netscape, ooit de toonaangevende webbrowser. In de aanloopfase heette het dan ook eerst Phoenix en later Firebird, maar die namen bleken al beschermd. Op 9 november is versie 1.0 beschikbaar gekomen, na een voorbereiding van jaren en diverse *prereleases*. Firefox is een *open source* project van de Mozilla Foundation, een nonprofit-club met een kleine staf van ontwikkelaars in Californië en een grote gemeenschap van meehelpende ontwikkelaars over de hele wereld. De naam 'Firefox' verwijst behalve naar een bedreigde diersoort (de Rode Panda of *Ailurus fulgens*) naar een speelfilm uit 1982 van en met Clint Eastwood. Deze speelt een Amerikaanse piloot en Vietnam-veteraan die in de Sovjet-Unie het prototype steelt van een superieur nieuw

vliegtuig, de MiG-31 Firefox. De talloze logovarianten van Firefox tonen meestal een rood pelsdier dat de wereldbol omklemt.

De technische merites van Firefox

Vanuit de gebruiker gezien is Firefox volgens bijna alle juichende commentaren superieur aan Microsoft Internet Explorer. Veelgenoemde punten zijn:

- Firefox is een compact programma (een download van 4.7 Mb) dat zich net zo gemakkelijk laat installeren als deinstalleren. Het is het eerste product van een nieuwe Mozilla-lijn, waarmee het idee van een kolossale alles-in-één-suite wordt losgelaten; op stapel staan al Thunderbird, een mailprogramma en Sunbird, een agendaprogramma.
- Firefox is een echte *cross-platform* browser, met versies voor Windows, MacOS X en Linux

> (en andere Unix-varianten). Een Nederlandstalige versie is beschikbaar, zij het dat die qua versienummer wat achterloopt.

- Firefox is strak gestructureerd, met onder meer een glashelder beheer van instellingen en opties (history, cookies, caches, passwords, etc.).
- Firefox werkt met het browsen in tabbladen: nieuwe websites worden geopend in een nieuw tabblad in het geopende venster. Je houdt daardoor beter overzicht over wat je allemaal open hebt staan. Hoe dat precies gaat is overigens vrij te configureren; de default voldoet meestal goed.
- Firefox bevat een *popup blocker*, die het een website verbiedt om zonder toestemming nieuwe venstertjes te openen, wat een ware plaag kan zijn op onbeschofte sites waar je per ongeluk (of niet...) op terecht komt. Default worden alle popups geweigerd; als gebruiker wordt je dan de keus gelaten om een site in het vervolg al dan niet door te laten. Op die manier kun je popups van seriëuze websites doorlaten.
- Firefox bevat een handige functie voor het zoeken in een webpagina: begin te typen en de browser 'volgt' je meteen naar de eerste plek waar je zoekterm voorkomt. Onderin verschijnt een sobere werkbalk waar je zoeken wordt bijgehouden en die je verder niet hindert bij het browsen. Aan het eind van de webpagina gekomen begint de zoekfunctie weer gewoon vooraan.
- De locatieregel (waar bij het browsen `http://` etc. staat) fungeert automatisch als zoekregel voor Google.
- De weergave van websites is snel en volgt zo strak mogelijk de 'web standards' van het officiële W3C Consortium, inclusief *sophisticated stylesheets*.

- De basisuitrusting van Firefox is sober gehouden, maar eenvoudig uit te breiden met een keur aan *extensions*, van zoekmachinebeheer tot het communiceren met webmaildiensten als Hotmail. De uitbreidingen zijn soms nogal krachtig en uit veiligheidsoverwegingen beschikbaar via een paar centrale websites; extensies van elders worden alleen toegelaten na uitdrukkelijke toestemming van de gebruiker.
- Als gebruiker hoef je niet exclusief te kiezen voor Firefox. Sterker nog, er is een tweetal extensies beschikbaar die de vreedzame coëxistentie met Internet Explorer mogelijk maken: IE View om Internet Explorer mét de huidige webpagina te starten vanuit Firefox, en FirefoxView om hetzelfde in omgekeerde richting te doen.
- Wie een andere *look-and-feel* voor Firefox wil, heeft de keuze uit diverse *themes*, zoals de *skins* van Winamp. Wie handig is kan ze ook zelf maken.

Veiligheid

Over de veronderstelde grotere veiligheid van Firefox ten opzichte van Internet Explorer is het laatste woord nog niet gezegd. Van veel kanten wordt dat nogal zwaar aangezet, en het lijkt een gouden argument vóór een switch van Internet Explorer naar Firefox. Het lijkt me raadzaam om twee dingen uit elkaar te houden: Firefox zal van huis uit veiliger zijn doordat het kwetsbare technologieën als ActiveX en VBScript buiten de deur houdt, maar naarmate het als browser populairder wordt zal het eerder een doelwit voor geboefte worden. Daar staat dan weer tegenover dat de *open source community* zich tot nu toe openhartig en slagvaardig heeft getoond bij het dichten van lekken in zijn software. Ook looft de Mozilla Foundation *security bug bounties* uit

aan wie een veiligheidslek weet te melden.

Het draait om meer dan techniek

Nou dat is dan mooi, zou je denken. Er is een gratis programma voor zo ongeveer dé centrale toepassing van pc's en het internet, dat technisch superieur is aan de concurrentie en veel van de zorgen en frustraties kan wegnemen waar het browsen van het web onder te lijden heeft. Dat zal dus wel snel algemeen ingang vinden. Waarom zou je genoegen nemen met minder dan het beste? Tja, was het maar zo simpel. En daarmee komen we op de culturele en politieke aspecten van de zaak.

Firefox maakt iets los, dat valt niet te ontkennen. Sinds de 1.0 release begin november is er geen houden meer aan, aan het aantal downloads en aan de publiciteit. Een campagne om geld in te zamelen voor een paginagroter advertentie in The New York Times (kosten ca. \$40.000) werd zo'n succes dat in korte tijd \$250.000 werd ingezameld. Het aandeel van Firefox-gebruikers op het web is in een paar maanden vanuit het niets de 10% genaderd, met een aandeel van zelfs 20% à 25% voor de technische sites die meer door ingewijden en ontwikkelaars worden bezocht.

Misschien gaat het om een hype die de sleur van het dagelijkse webbrowsen wat doorbreekt. Of om een stukje status, door niet in de paste lopen met de grote meerderheid. Maar dat is te gemakkelijk. Misschien gaat het om in het dagelijks gebruik opgehoopte frustratie over de nukken van Internet Explorer, die er nu massaal uitkomt. Maar ook dat verklaart niet alles. Er zit onmiskenbaar een component bij van 'web power to the people', zoals The Boston Globe onlangs schreef, en van enthousiasme over wat 'may repre-

sent the first tangible example of open source software coming to the people'. Rebelle in moderne, genetwerkte gedaante, in de hoop dat nu - door een netwerk van creatieve, intelligente idealisten - eindelijk een bres kan worden geslagen in de commerciële macht van een software-reus als Microsoft. En alles waar die voor staat. Campagnes als Spread Firefox (Igniting the Web - de lont in het web) en Browse Happy (met bekeringsverhalen) spelen op al deze motieven in.

Wees overigens gerust: je kunt Firefox gewoon gebruiken omdat je het een goede browser vindt; niet elke vegetariër is een dierenrechtenactivist. Maar wat ook de precieze achtergrond is, het is te verwachten dat Firefox de komende tijd op de agenda zal belanden van zowel webontwikkelaars als netwerkbeheerders.

Webontwikkelaars

zullen zich gedwongen zien meer rekening te houden met andere browsers dan Internet Explorer. In de tijd van de *browser wars* introduceerden Netscape en Microsoft allerlei eigen, niet-standaard uitbreidingen in webpagina's, die er per saldo toe hebben geleid dat veel websites maar in één type browser goed lopen. Daarnaast heeft Microsoft zijn opvatting dat Internet Explorer een integraal onderdeel van Windows is tot een *self-fulfilling prophecy* gemaakt door het binnenhalen van krachtige - en riskante - Windows-only technologieën in de browser (ActiveX, VBScript, en dergelijke). De *browser wars* zijn weliswaar voorbij en ook Microsoft ondersteunt

sinds enige tijd het uitgangspunt van 'web standards compliance', maar veel ontwikkelaars zitten nog opgescheept met het onderhoud aan oude webapplicaties, of opgesloten in oude gewoonten.

Op dit punt gaat meespelen dat iedere Firefox-gebruiker als het ware zijn eigen signaal afgeeft. Weinig wordt zo precies geregistreerd als het surfgedrag op het web, en daaronder de vraag welke browser in welke versie door de bezoekers van een website wordt gebruikt. Dat wordt dag in dag uit, sessie na sessie gelogd. Het web heeft in dat opzicht iets van een permanent referendum. Naarmate het feitelijke monopolie van Internet Explorer afkalft, zullen webontwikkelaars waarschijnlijk eieren voor hun geld kiezen en meer gebruik gaan maken van standaardinstrumenten.

In de tussentijd zijn er nog vrij veel sites die alleen onder Internet Explorer goed werken, hoewel dat verschijnsel snel aan het verdwijnen is en bij de informatiebronnen die door de bibliotheek worden aangeboden nauwelijks nog voorkomt. Daarom doe je er als web-surf-er verstandig aan om Internet

Explorer en een browser als Firefox naast elkaar te blijven gebruiken. Met de eerder genoemde 'extensies' IE View en Firefox View gaat dat probleemloos.

Netwerkbeheerders

van organisaties als de RUG zullen vaker geconfronteerd worden met de wens dat ook Firefox op het netwerk wordt aangeboden. Zij zouden dat kunnen negeren en zich daarbij beroepen op beginselen van gezonde bedrijfsvoering als: standaardisering van applicaties, concentratie van ondersteuning, instructie en beveiliging op de standaardapplicaties, en dergelijke. In de praktijk heeft dat de laatste jaren betekend: exclusieve ondersteuning van Internet Explorer, zoals het eerder een keuze voor Microsoft Word boven WordPerfect betekende.

Toch zou dat kunnen leiden tot een al te grote discrepantie tussen het beleid van de organisatie en het privé-gebruik van applicaties als Firefox, want dat lijkt niet tegen te houden; en - wie weet - tot reputatieschade voor de RUG bij de studenten. Omdat in dit geval het dubbele werk mee lijkt te vallen is er veel voor te zeggen om Firefox naast Internet Explorer aan te bieden. Al past daar wel meteen een waarschuwing bij: het zal een kwestie van tijd zijn voor de roep om andere 'alternatieve' applicaties klinkt - zoals het superieure OpenOffice Writer in plaats van Microsoft Word...

Links

- GetFirefox: getfirefox.com
- Firefox Central: www.mozilla.org/products/firefox/central.html
- Nederlandse versie (loopt iets achter): mozillanl.mozdev.org/
- Spread Firefox: www.spreadfirefox.com/
- Wikipedia-ingang op Firefox: [en.wikipedia.org/wiki/Firefox_\(disambiguation\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Firefox_(disambiguation))
- Firefox The Movie: [en.wikipedia.org/wiki/Firefox_\(movie\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Firefox_(movie))
- Wikibooks 'Using Firefox': en.wikibooks.org/wiki/Using_Firefox
- The Web Standards Project: www.webstandards.org/
- Browse Happy: browsehappy.com/